

UCHWAŁA

Dnia 23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie **L. P.** - sędziego Sądu Okręgowego w X.,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 23
maja 2023 r. zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy A. Z. – adw. A. M. na uchwałę
Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2022 r., sygn. akt I ZI 4/22, w przedmiocie
odmowy wyrażenia zgody na pociągnięcie SSO L. P. do odpowiedzialności karnej
za czyn z art. 231 § 1 k.k.

uchwalił:

1. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę;
2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb
Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 15 grudnia 2022 r., sygn. I ZI 4/22, odmówił
wyrażenia zgody na pociągnięcie L. P. - sędziego Sądu Okręgowego w X. do
odpowiedzialności karnej za czyn wskazany we wniosku pełnomocnika A. Z. z dnia
10 marca 2020 r., tj. czyn polegający na tym, że w dniu 5 września 2018 r.
przewodnicząc posiedzeniu w sprawie rozpoznania zażalenia na postanowienie o
umorzeniu dochodzenia procedował pomimo nieobecności jednego z obrońców

oskarżonego pozbawiając go tym samym prawa do obrony wyczerpujący znamiona występku z art. 231 § 1 k.k. (k.143-145).

W dniu 11 stycznia 2023 r. zażalenie od powyższej uchwały złożyła adw. A. M. - pełnomocnik wnioskodawcy A. Z.. Zaskarżonej uchwale zarzuciła naruszenie przepisu art. 330 § 2 k.p.k. poprzez błędne ustalenie, że oskarżyciel posiłkowy subsydiarny zobowiązany był do złożenia zażalenia do prokuratora nadrzędnego nad prokuratorem, który wydał powtórne postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa. Pełnomocnik wskazała, że naruszenie to miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie, gdyż skutkowało odmową uchylenia immunitetu sędziowskiego. W konkluzji, pełnomocnik wniosła uchylenie zaskarżonej uchwały (k.155-155v).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie adw. A. M. – pełnomocnika wnioskodawcy A. Z. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 13 k.p.k., uzyskanie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, od którego ustawa uzależnia ściganie sędziego, należy do oskarżyciela. Zatem starania o wyrażenie przez sąd dyscyplinarny zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej mogą podjąć: prokurator, który jest przecież oskarżycielem publicznym, finansowy organ postępowania przygotowawczego w sprawach o niektóre przestępstwa skarbowe, oskarżyciel posiłkowy subsydiarny oraz oskarżyciel prywatny. Takiego wniosku nie może zatem skutecznie złożyć np. Policja bądź inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, czy też pokrzywdzony.

Poza sporem jest, że wnioskodawca A. Z., w realiach niniejszej sprawy, nie posiada statusu oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego. Jak wynika z akt sprawy III K 584/20 Sądu Rejonowego w W. ww. faktycznie skierował subsydiarny akt oskarżenia dotyczący SSO L. P. do sądu, niemniej jednak wobec nieuzupełnienia jego braków formalnych, zarządzeniem z dnia 7 sierpnia 2020 r., sygn. akt III KK 584/20, Przewodniczącego Wydziału [...] Karnego Sądu Rejonowego w W. ów subsydiarny akt oskarżenia został uznany za bezskuteczny.

(por. k. 116 akt o sygn. III K 584/20). Rozstrzygnięcie to uprawomocniło się z dniem 10 września 2020 r. Prawomocność tej decyzji powoduje, że sąd rozpoznający wniosek w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest nią związany, nie może jej podważyć. W związku z powyższym, wnioskodawca A. Z. nie posiada uprawnień oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, tym samym nie może skutecznie złożyć wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

Tej konstatacji nie podważa słuszny pogląd z zażalenia, iż błędnie w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały przyjęto, że był on zobowiązany do złożenia zażalenia do prokuratora nadzrędnego nad prokuratorem, który wydał powtórne postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa. Rzeczywiście, w realiach faktycznych niniejszej sprawy, w ówczesnym stanie prawnym, nie istniał obowiązek powtórnego zaskarżenia do prokuratora nadzrędnego ponownego postanowienia o umorzeniu śledztwa bądź odmowy jego wszczęcia. Zgodnie z poprzednim brzmieniem przepisu art. 330 § 2 k.p.k., w przypadku uchylenia przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia, organ prowadzący postępowanie jeśli w dalszym ciągu nie znajdował podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, powinien wydać ponownie postanowienie we wskazanym przedmiocie. W takim przypadku, pokrzywdzony jeśli uprzednio wykorzystał uprawnienia zaskarżenia pierwszego postanowienia organu prowadzącego postępowanie o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia, mógł wnieść akt oskarżenia określony w art. 55 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., sygn. IV KK 128/13, OSNKW 2013, z. 9, poz. 75, wskazano, że wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia na podstawie art. 55 § 1 k.p.k. jest możliwe tylko wówczas, gdy uchylenie pierwszego z wydanych przez prokuratora postanowień o umorzeniu postępowania lub o odmowie jego wszczęcia nastąpi przez właściwy do rozpoznania zażalenia sąd. Tylko bowiem w takim układzie można twierdzić, że wydanie przez prokuratora drugiego postanowienia, tożsamego w swym rozstrzygnięciu co pierwsze, oznacza spełnienie warunku określonego w art. 330 § 2 k.p.k., iż nadal nie znajduje on podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, a zatem, że nie zmienił swojego wcześniej wyrażonego stanowiska. Z kolei obowiązek

zaskarżenia powtórnego postanowienia w trybie art. 330 § 2 k.p.k. został dopiero wprowadzony do Kodeksu postępowania karnego nowelą z dnia 19 lipca 2019 r. i obowiązuje od dnia 5 października 2019 r. Stąd też należy przyznać rację zaprezentowanej w zażaleniu argumentacji adw. A. M. - pełnomocnika wnioskodawcy A. Z., gdyż rzeczywiście, w dniu wydania postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa, tj. 27 maja 2019 r., nie istniał obowiązek powtórnego zaskarżenia wydanego ponownie we wskazanym przedmiocie postanowienia.

Jak wyżej podano oskarżyciel posiłkowy subsydiarny, jeśli chce pociągnąć sędziego do odpowiedzialności karnej za czyn opisany w złożonym do sądu subsydiarnym akcie oskarżenia, musi, w myśl art. 13 k.p.k., uzyskać prawomocne zezwolenie sądu dyscyplinarnego na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za czyn opisany w subsydiarnym akcie oskarżenia. Brak takiego zezwolenia stanowi negatywną przesłankę procesową, postępowanie wszczęte bez uzyskania zezwolenia podlega umorzeniu na podstawie art. 17§ 1 pkt 10 k.p.k.

Wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej winien być podpisany przez adwokata bądź radcę prawnego, gdyż czynność ta objęta jest przymusem adwokacko - radcowskim. Na wnioskującym ciąży też obowiązek dołączenia materiału dowodowego potwierdzającego wypełnienie przesłanki dostatecznie uzasadnionego popełnienia przestępstwa zarzucanego sędziemu. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, pokrzywdzony, jeśli nabył uprawnienia oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, do wniosku o uchylenie immunitetu, ma obowiązek dołączyć odpis skierowanego do sądu subsydiarnego aktu oskarżenia, gdyż sąd dyscyplinarny między innymi w oparciu o ten dokument musi poczynić ustalenia co do tego czy wnioskujący o uchylenie immunitetu sędziowskiego jest rzeczywiście oskarżycielem posiłkowym subsydiarnym. Do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed sądem dyscyplinarnym w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej postępowanie przed sądem powszechnym w sprawie wszczętej złożonym przez oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego aktem oskarżenia powinno zostać zawieszone (por. np. S. Iwanicki, Immunitet parlamentarny jako przyczyna zawieszenia postępowania karnego, Prok. i Pr. 1999, nr 10, s. 7, R. Stefański, Postępowanie w przedmiocie uchylenia immunitetu

parlamentarnego, WPP 1994, nr 2, s. 28, B. Janusz – Pohl, Immunitety w polskim postępowaniu karnym, Warszawa 2009, s. 326 – 327). Oskarżyciel posiłkowy substydialny składając do właściwego miejscowo i rzeczowo sądu powszechnego akt oskarżenia, powinien poinformować ten sąd, iż osoba objęta oskarżeniem jest sędzią, oraz złożyć wniosek o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed sądem dyscyplinarnym w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

Na marginesie już tylko należy podnieść, jak słusznie dostrzegł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały, że istotnie, w niniejszej sprawie do wniosku o zezwolenie na pociągnięcie SSO L. P. do odpowiedzialności karnej, nie zostały dołączone żadne dowody. Nie ulega wątpliwości, że to na wnioskującym o uchylenie immunitetu ciąży obowiązek przedłożenia materiału dowodowego przemawiającego za zasadnością wniosku. Nie może to natomiast polegać wyłącznie na wskazaniu przez wnioskującego, gdzie owe dowody się znajdują. Wyjątkiem jest sytuacja, w której składający wniosek nie posiada realnej możliwości ich uzyskania, wówczas zwraca się o nie sąd rozpoznający wniosek we wskazanym przedmiocie.

Kierując się przedstawionym wyżej motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[SOP]

[f.n]